

Pout' mého života

František Teplý

V Nadějkově

10. listopadu jsem dostal z konzistoře dopis, v něm biskupova vizitka: Odebeřte se ihned do Nadějkova, kde pan farář raněn mrtvicí, a zůstaňte, až vás odvolám. In X°Váš Martin Josef. Plesk z nenadání. Když se cítím nejspokojenější, musím pryč. Po obědě jsem podal lístek faráři. Zaklel jako husar: „Tytonc, nikam, já si dojedu zítra do Budějovic!”

„Děkuji, pane faráři, ráno odjedu do Nadějkova.”

Loučil jsem se bolestně se starým knězem po mši svaté. Div mne ve své olbřímí náruči nerozmačkal. Jen vyjel: „Přijď sem, Františku, brzo a často jako domů.”

„Přijdu.“ Hup do vozíku a pryč. Celý svět se se mnou točil, a když jsem za vsí z vršku se ohlédl ke kostelu, k faře, jemnostpán stál dosud mezi vraty.

Před Nadějkovem k večeru u svatého Jana si hrálo děvčátka jako růžový květ. „Ukázala bys mně faru?”

„Dovedu vás.” Vzala pravicí mou ruku, v levici držela hračku, vzhledne ke mně: „A jeje, vy 'ste velebný pán, náš stůně. Tůdle je fara, nad kostelem.” A namířila prstíčkem přes náměstíčko. „Já jsem Duchoňů, tatínek šije u okna, heleďte,” tak štěbetajíc vede mne Anička až ke schodům nového pobytu. Otvírá stará paní.

„Pan biskup mě sem posílá na výpomoc panu faráři.”

„To je dobře: dnes je mu zase zle a nemluví. Račte se podívat.” Na posteli ležel stařeček drobné postavy v bezvědomí. „Včera se mu ulevilo, mluvil a ne zmateně, dnes zase hůř: už ten stav trvá deset dní.”

Vešel lékař, mladý člověk. Prohlédl, vyšel ven, já za ním. „Doufám, že se pozdraví, dokonale sice nepotřebuje naprostý klid. Paní Seidlová, nezlobte se, že vám hosta odvádím, ráno vrátím.”

Šel jsem s MUDr. Blabolem (*Jan Vojtěch Blabol, 1863-1940, obvodní lékař v Nadějkově, dramatik a divadelní ochotník*) do školy. Řídící (*Jan Hůrka, řídící učitel v Nadějkově, manželka Marie*), starý, ale statečný pán mne přivítal jako svého syna, paní hned přinesla večeři pro tři. Lékař, snoubenec jejich dcery, prosil tchýni, aby mi ustlala v parádním, ve faře mi zítra připraví habitaci. Šli jsme do hostince U Jandů, kde Blabol bydlel. Společnost asi osmi mužů se mi dobře líbila. Mluvili o faráři Ployharovi, učiněné dobrotisko, všechny je učil, muž laskavého srdce a chudý jako kostelní myš. Fara také chuda, bez polností. Zámožnější osadníci by knězi dali, ale on odmítá, nechce, že má dost. Hospodyně, vdova po učiteli, ostřejší, musí být. Když jí a děcku muž v Jistebnici umřel, ujal se jich přítel učitelův - farář, který právě prezentován na Nadějkov. Dcerka po letech se vdala za kupce někam ku Praze. U nás se budete mít dobře, tj. dobře jako na hladové faře.

Ráno se farář odlehčilo, seděl na posteli, chvilku těžce mluvil, skoro jako z cesty. Na zemi před

ním si hrál chlapec sousedův, hlavní přítel nemocného. Farář chtěl do školy. V té škole jsem našel učitele Františka D. Zenkla, švagra spolužáka Dr. Václava Novotného (*František Dušan Zenkl, 1853-1929, pedagog v Nadějkově atd., publicista, spisovatel, jeho manželka Anna byla sestrou českého historika Václava Novotného, 1869-1932*), takto rodáka z Tábora, muže vzdělaného, bystrého a radikála, respektive mladočecha až zuřivého. Pan řídící Hůrka, varhaník a myslivec non plus ultra, tvrdili mu, do očí že strefí i za rohem, mně brzo radil, abych Zenkla nechal mluvit a mluvit, že je dobrý učitel, ale paličák - a byl. Děti ve škole učiněné ovečky, chytré, učenlivé, poslušné. Však Tatíček - tak říkali řídícímu v rodině a také v celé osadě - metličky nešetřil, Zenkl na tresty nelakotil. Třetí učitel Skalický, bývalý kandidát profesury, učiněný nickamínek, leč ruka obou předešlých dosahovala i do jeho třídy. Ostatně Skalický brzo odešel do Jistebnice, nastoupil Peer, doplněk vhodný. Všudy ve škole vzorný pořádek, čistota - osadníci milovali své učitelstvo i kněze. Nadějkov, zapadlý kout v horách, představoval ostrov práce, lásky a spokojenosti: obyvatelé až na chatrné výjimky šli spolehlivou cestou své inteligence, v níž měl slovo i lesní Kepl v Borovičku, praktický pokrokovec ve všem. Když jsem po čase vyslovil Tatíčkově (zde už působí přes třicet let) svůj obdiv nad spořádaností osady, zazářil jako měsíček v úplňku na čisté obloze.

Ve faře také all right. Z matrik svítila na mne krásná skriptura farářova, kulovatého, nám nyní nedostižného rukopisu lidí, kteří ještě více psávali brkem; archiv v úplném pořádku. Fara však stará budova, dost nepraktická: velké chodby, ale bytečka jako klec. Když ke mně do kaplanky náhodně vstoupilo šest lidí, tísnil se a přece ani skříň jsem tam neměl, jen postel, stoleček a dvě sesličky en miniature. Kostelíček malý, v neděli stávali věřící na náměstíčku, nemohli se vejít, jelikož kromě vlastních osadníků sem pro kratší cestu přicházeli farníci z Chýšky, Jistebnice, Hodušína: také přes polovic školáčků učí farář z cizí osady. Oltář hlavní s obrazem Nejsvětější Trojice od malíře Kandlera, kazatelna ve stavu povážlivém. Kostelník Karlíček (*Karel Kadoch, narozen 1858, obuvník a kostelník v Nadějkově 28*) se bál, že tato se mnou sletí na hlavy posluchačů a při mši svaté stál na piketě, kdyby něco na oltáři padalo, že by zachytil. Zvláštností ve svatyni spatřovali mramorovou sochu generála Feuersteina, někdy patrona - proti všem církevním předpisům. Církev však tuto adoraci vojákovu trpí, jako vždycky, co si vymyslí velcí páni. Těm ecclesia Christi nikdy nedělá obtíže: kdyby tak starý Kolací chtěl postavit do kostela pomníček svému hodnému tátovi, to by se s velikým popraskem pro zneuctění místa Božího velice rozježila, nedovolila! Nynější patronka Karolina Kokořová, rozená Vratislavka (*Karolína Terezie Žofie Květoslava Kokořová, roz. Vratislavová z Mitrovic, 1840-1917*), nedává po léta na kostel nic, bázlivý pan farář bez její vůle nechce též nic začínat: běře od ní roční raciál sto zlatých - aby milostivé dal pokoj. Za takový obnos nelze podniknout restauraci budovy, vnitřku a běžné potřeby. Osada by ochotně přispěla - nechme toho a kostel chátrá.

Za správce velkostatku sem nedávno se dostal V. Hüttner, otec mého spolužáka, nyní faráře v Ojstrici na Korošku. Předchůdce jeho Pater J. Brož dán na stranu s nějakým platem. Nemohla ho hraběnka odstavit dočista, jelikož znal všechny cesty a cestičky Kokořovny, kurtizány vysokého slohu a matky aspoň tři nemanželských dětí. Muž, hrabě Kokořovec (*Prokop Ludvík Kokořovec z Kokořova, 1833-1878, majitel velkostatku Žlutice-Štědrá*) od ní odešel do Žluti, zplodiv jedinou dceru, teď provdanou von Besse ve Slezsku - potom se chytil pití, nacházeli ho s lahví kořalky ležet leckde v talutě.

Tak i předčasně ze světa sešel. Hüttner, muž beze lsti, znamenitý praktik v ekonomii, měl těžké postavení. Kdyby byl z panství vytočil miliony, ještě by majitelka tč. v Egyptě žádala víc. Samostatně si stál lesní Kepl: mohl ukazovati na zákonné předpisy ohledně poruby, že nesmí turnus překročit. Z té příčiny láska Keplova, opravdu nádherné lesy mezi Businy, Chlístovem a Větrovem - hrály krásou účelně pěstovaného polesí, zachovaly si znamenitý porost kládový i tyčkový. Lesní měl i volnější ruku proto, že jeho ušlechtilá žena, kdysi společnice či komorná hraběnčina - jako dcera sládka Vlacha (*Julie Keplová, roz. Kukačová, dcera nadějkovského sládka Josefa Kukače*) v nadějkovském, nyní již zrušeném pivovaře - věděla mnoho z alotrjí této šlechtické nezbednice a mohla se v jejich sporech státi nebezpečnou svědkyní. Také zahradníka Dostala žena oplývala podrobnými vědomostmi tohoto druhu. Dostal vulgo Košťálník, dobrý odborník, měl zásluhu nejenom o zámecký park, ale též o zvýšené pěstování ovocného i divokého stromoví, takže po něm krajinka svými alejemi a zahradami se podobala jediné velké štěpnici, kterou místo plotů obepínají lesnaté vršky. U správců, u fořtů, jsem brzo zdomácněl.

Všichni jsme se scházeli dvakrát v týdenku U Reichlů do kasina. Předsedal obstarožný pán bez panství, správce Brož, obecně Panoušek nazývaný. Já mu psával na adresu Pan Oušek, rozuměl žertu, titul se mu líbil. Do shonu práce, starostí a soužení nám zapadaly tyto okamžiky jako sluneční paprsky. Mluvili jsme přímo, bez přetvářky, jeden druhému hotov pomoci. Pan řídící vyprávěl o železniční katastrofě u Blovic, kterou zažil a nohu mu porouchala (té říkal Blovicová, zase zadržet bolí), lesní o pytlácích (ani jednoho tu neměl), mlynář Chochole (*Václav Chochole, mlynář v Nadějkově 3*), o svém vandrování „s husou“ (ranec krajánků), Dr. Blabol o své zázračné šikovnosti v hojení, četník Culka (*Josef Culka, c. k. četnický závodčí v Nadějkově*) o komediantech, z nichž Schulzova a Miniova v Kališti co dovedli - Pepík a Honza rafinovaně popohánět k úřadu, Pan Oušek o studiích, kterých mnoho neprodělal, leda Rábín (*pravděpodobně se jedná o rolnickou pokračovací školu v Rábini při velkostatku Libějovice*) atd. Spalo-li na okamžik ticho, bylo třeba jen prohoditi: Ale tihle mladočeši (šlo o období přesmutných rvaček mlado- staročeských), to je banda. Vylít' Zenkl, a spustil obhajovnou přednášku, z níž vykáplo finitum, že staro- jsou mezci. Velmi pot'ouchle si uměli lesní, nový učitel František Tůma, Eduard Steiner, nájemce dvorečka Nepřejov a bratr Morice Steinera, poštmistra, dobrat ohnivého učitele. Nejvíc Steiner, neboť Zenkl měl na židy pifku a za pomocníka mlynáře Kotašku (*František Kotaška, mlynář v Nadějkově, tehdy č. 10*), obecně zvaného Antisemita. Sběhly se v kasinu takové scény, že až rozbolelo bříško. Když se Zenkl čertil, Eda mlčel a tím ho nejvíce dožral. Eduardu Steinerovi připadlo příjmení Katolický žid. Byl hodný, svobodný muž, dobrodinec chudých. Kolik desítek jsem z něj vyždímal na šaty školáčkům nebo opuštěným nemocným! Nikdy neodřekl, vždy dal víc, než žádáno.

Zenklův otec, měšťan tábořský, občas přicházel a později se přistěhoval k synovi. Bodrý vlastenec a milovník Tábora ukrutný. Všichni jsme ho milovali, třebaže i kvůli kantůřceti "dělal se mlado", všichni jsme ochotně poslouchali jeho vejklady a veleby o šorfšicích v Táboře, u nichž dosáhnul hodnosti lajtnanta, ač v komandýrce, jakž vojáky konstatováno, projevil znalost o hodně míň než výbornou. Když se ze zámku odstěhoval c. k. major v. v. Karner, Němec a plnomocník hraběncin, ochotně na můj návrh, protože otec Zenkl držel nejvyšší šarži loci, odhlasovali jsme mu čestný titul skutečného plackomandanta v Nadějkově a podali mu zasklený diplom. Názvisko mu dělalo dobře a zůstalo, i když později Karner se

kajícně vrátil. Četníci Zenklovi vždycky ostentativně salutovali, stavěli se do fronty, za což plackomando vážně děkovalo, a když v hostinci před ním Culka vstával, blahosklonně zavelel: „Posad' se!”

Farní osada nadějkovská patřila mezi nejhrošlivější a nejspóřádanější. Privil tak jistebnický farář Schuller (*Josef Schuller, nar. 1841, farář v Jistebnici*), farář-filosof Brůha z Chýšky (*Václav Brůha, nar. 1834, farář v Chýškách*); leč beneficium mezi nejchudšími v diecézi. Na osadě mlelo osm mlynářů, tři nejzámožnější (Štědrý, Ozdrakovský, Mycásek, někdy Dohnal na Kotaškově) podporovali faráře spotřebou mouky. Řada sedláků: Hynšt z Vratišova, Maroušek z Modlíkova, Kolací z Vesce, Kukač z Nepřejova, Kofroň z Busínů (osady Chýšecké), Souček z Křenových Dvorů, mlynář Chochole nadějkovský (v r. 1893 se odstěhoval do Ameriky), Marouškové, Růžičkové, Kříž z Kokočova (fara Chýška), řada měšťáčků etc. patřili mezi muže, mezi nimiž se dalo rozumně mluvit a příjemně žít. Na hrubost jsem ani nenarazil: všichni mírní, přívětiví, pracovití - s takovými přítulnými dušemi jsem se dosud nesetkal. A což děti ve škole! Rodiče mě i učitele prosivali: jen trestejte, vzkažte, já mu přidám, nic mu neslevujete. Platil' mezi nimi vyzkoušená zásada starších: metla vyhání děti z pekla. Musím povědít, že děvčátka nebylo vůbec třeba trestat. Když vikář Soukup (*František Soukup, nar. 1821, farář v Miličíně, vikář*), jinak řečený Tento je zkoušel, přiváděli ho odpověďmi v úžas: „Takhle tento neumí nikde tento jako v Nadějkově tento.” A co ta lidská drobojet' uměla národních písní! Kráčival jsem zúmyslně v době pastvy Petranicemi nebo přes Homoli do Dvorů a poslouchával jejich zpěvácké výkony - nejkrásnější koncert. Např. když hubovští kluci doprovázeni děvčátkem cestou ze školy spustili hned za špejcharem až přes vršek. Míval jsem pocit, že žádná primadona ani tenor na velikém jevišti tak čistě, citlivě a říjemně nepošle zvuk srdce na rty a k uším auditora. Někdy jsem s nimi i šel - počítal popěvky a národní písně, napočel jsem přes dvě stě různých, z těch šedesát mně vůbec neznámých. Odrhovačky, ač už přicházely do módy, na Nadějkovsku místa neměly. Podobné i kostelní písně. Jejich hlaholem v neděli a ve svátek se kostelíček otrásal. Začali jsme s panem řídícím při požehnání zpívat litanie loretánské: jedna radost osadníkům. - Všichni mluvili čistou, jakoby zpěvnou řečí a jako na Táborsku, kdež tolik německých kolonizátorů se smíchalo s naší krví, skoro všude bez germanismů a nóbl cizích výrazů. Takovou předností honosil se zapadlý kout českého světa kolem Nadějkova. Zásahu (kromě přírody) přičítám i panu faráři Antonínu Čechoslavu Fikarovi, knězi vlastenci (zemřel roku 1866 v den, kdy pruské vojsko přicházelo do Nadějkova), panu Faráři Ployharovi, lesnímu Keplovi, Tatičku, Zenklovi, učitelům. Vzdělávali mládež, ruka k ruce vedli ji k dobrému. Kéž by tak bylo vždy a všude!

Do šťastného života na faře, zejména když farář se tak zotavil, že mohl o hůlce chodit pokojem, na jaře v zahrádce, padl občas pelunek z domova. Bratr z Ameriky mi oznámil, že se ožení, víc se nevrátí a tatínek si trpce stěžoval, že bez dětí žije sám a nedobře. Konečně poznal, že by se hospodařením dokonale zruinoval. Náhle přijel za mnou do Nadějkova na radu. Musí živnost prodat. Slzeli jsme oba, když odjížděl - nemá nikoho z příbuzenstva, komu by přepustil. Sestry nemohu ze svého do rodného statku. Když jsme se u Svoříně rozešli, dlouho jsem za ním hleděl, za starým, udřeným otcem, jenž žil jen pro děti a teď jde životem bez nich. - Brzy na to mi oznámil, komu a lacino prodal: Herdovi z Oujezdce, rodáku ze Zlešic. Otec si zajistil výměnek a v něm zůstane - teta Koutků (ze sousední chalupy) mu vaří, k dcerám nepůjde. A za krátký čas psal žalostně. Otec se chlubil vysokým lesem „pod Smrčinou”, stálo

v něm přes sto klád jako břízy štíhlých, až 40 metrů vysokých. Radil jsem před prodejem: „Poražte, prodejte, les je přestárlý.”

“I ty, darebný člověče, co mluvíš? Musí zůstat při gruntu - ten přeci starej Mácha nebude plundrovat,” zlobil se. Teď Herda, sotva podepsal zákuní smlouvu, drva porazil prodal na prkna. Otec naň tak zanevřel, že naň nepromluví. A pokoje nemá - ten Mácha má doma šest malých dětí, sedm větších už ve světě.

Neštěstí nechodí samo. V noci 4. dubna 1893 vypukl v Nadějkově požár v hostinci žida Rosenzweiga u nájemce Pelicha. Netrvalo dvacet minut, než se pomyslilo na záchranu, chytlo celé pořadí na východní části náměstíčka, hořely jako sláma, jelikož před tím panovalo sucho. Dvacet šest domků plálo jako jedna pochodeň, mezi nimi vzdorovala poschoďová pošta s kupeckým krámem. Ve zmatku lidi vynášeli nepotřebné věci, cenné padly za kořist ohni, bohužel ve spánku uhořel i čeledín u Kaufmanů - mnoho hovězího dobytka, drůbeže. Na poště kupec má zásobu prachu. Nikdo k němu nemůže, leží vzadu ve skladišti u hořící stodoly. Všecko vyletí do povětří. Lidičky pryč od domu. Z něho vyvádějí staříčkou matku Steinerů do fary - už léta beze smyslu živořící. Oheň v ní probudil vědomí - na prahu fary se ohlédne a volá: „My hoříme, kde je Anna?” Vítr táhne západní, faře, škole, kostelu zkáza nehrozí. Ač pošta vyhořela - prach nevybuchl. A proč? Statečné děvče Anna Steinerů, jak vyrazil oheň, tři bedničky prachu po 50 kg odnesla do školy, zakopala do hnoje. Nikdo by takovou sílu a duchapřítomnost v jednoduché židovce nebyl hledal.

Mnozí pohořelci, zejména podruzi, přišli o všechno. Měli jen šat, v němž utekli. Při uvažování o takové bídě svolal jsem na druhý den do školy několik obětavých mužů a utvořili jsme komité pro podporu pohořelců v Nadějkově. Předsedou zvolili majora Karnera; jako jednatel poslal jsem do novin svolání, rovněž majetným jednotlivcům po okolí, kněžím... V celé akci nejvíc mi pomáhal přítel Zenkl psaním a zejména znalostí rodného Táborska. Faráři zahájili sbírky. První pomoc poslal místodržitel Thun čtyři sta zlatých a přivezla paní Vilemína Nádherná, rozená Baerenreitherova z Jistebnice sto zlatých a vůz brambor, zásobu šatstva, zejména dětem. Pohled na spáleniště ji tak dojal, že po zámcích pro nás sbírala, své dary opětovala a v soukromí mnohému deset až dvacet zlatých poskytla. Provolání našlo ohlas v dobrých srdcích, zblízka i zdáli posílali: i hejtman v Sedlčanech Simoni, jinak podivín, pro Nadějkovské sbíral, jim kde mohl pomáhaje i jinak. Sešlo se přes 4000 zlatých, mnoho potravin, šatstva a též dost stavebního dříví, které jednotlivci na můj pokyn přímo darovali - neboť mezi chudšasy obyčejně zavládne nejhorší nectnost - závist a řevnivost. Každý pohořelec dostal, nejméně (kromě victualí) dvacet šest zlatých, nejvíc osm set šedesát zlatých (Janda). Kterí nejméně, málo se spokojili. Jeden krejčí, jemuž neshořelo nic, protože stroj, šaty vynesl a jiného, jsa v nájmu, neměl, mně podporu třicet zlatých vrátil a na lístku napsal: Bohatým se dává a chudým se zvěstuje evangelium! Neřekl jsem nikomu, rozdělvalo všechno komité, za čas krejčí mne s pláčem odprosila, kvótu vzala. Děti nespokojence donutily.

Rušné jaro letělo městečkem, Sedláci stavebníkům orali, dosévali, vozili cihly, dříví, všechno zdarma. My „od péra” jsme měřili a konejšili různé sporníky, aby pro kouštíček pozemku nedošlo k soudům. Bohudík všechno jsme se Zenklem - my dva táhli - dobře a tiše vyřídili, ač František popuda často nervózně škubal svou kudrnatou kšticí a láteřil. Již v konci června počala se nová stavení červenat

taškami, křivky na rynečku a různé kouty nečistoty se vyrovnaly, náměstí dostalo pěkné roucho a přívětivější vzhled. Návštěvníků (po nadějkovsku „kukačů“) došlo dost, každému se obnova zamlouvala, nejvíc dobrovolnému měřičkovi panu lesnímu Keplovi, jenž poměřil sporné části a dobře. Poslechli ho. Také pan stavitel, tj. zednický mistr z Miličina, si počínal moudře. Pan farář Ployhar se dostavby nedočkal. Jelikož se nemohl volně pohybovat a tudíž do kostela choditi, zažádal o penzi, obdržel 475 zlatých ročně. Pravý žebrácký peníz, uvážíme-li, že četník za touž dobu služby dostal šest se zlatých, když víme, že ubohý staroušek za třicet dva let kněžství zahospodařil 472 zlatých, pravím čtyřista sedmdesát dva zlatých, a byl tak chorý, že stará hospodyně ho sama posloužit nemohla. I do zahrádky ven musely ho dvě osoby dovádět. V předpisech penzijních jsem četl passus: Ist der geistliche Petent zu einem weiteren Verdienste (Dienste) ganz untauglich, so kann er im Gnadenwege eine Pension mit 600 Gl. jährlich erreichen... (*Je-li duchovní žadatel dalšího výdělků /služby/ zcela neschopen, může mu být vyplácena cestou milosrdenství roční penze 600 zl.*) Toho si přece v konzistoři mohli všimnout, však jsem stylizoval žádost o nejvyšší možnou penzi. Referent Dr. Špelina je přece spolužák Ployharův! (*Petr Špelina, 1830-1897, katolický kněz, poslanec Říšské rady, děkan katedrální kapituly v Českých Budějovicích*). Nic neudělali. Když jsem se jich zdvořile tázal, proč opomenuli, vznešeně mně odepsali, to, že o ten příplatek 128 zlatých musí invalida ročně žádat. Kdo mu petici napíše, když on se sotva podepíše? Sestavil jsem k dekretu v tom smyslu doprovod, dědoušek podepsal a já poslal ne na konzistoř, ale přímo na místodržitele, spravedlivého knížete Františka Thuna. Zakrátko došlo vyřízení, že se faráři Ployharovi uděluje 600 zl. - přišlo prostřednictvím konzistoře a mně spolu ohromný „nos“, jak jsem se mohl opovážit obejít svůj nadřízený úřad a cosi podobného napsat! Na žádosti poznali můj rukopis. Byl bych důtku spolků, ale bohoslovci ze IV. ročníku mi psali, jak právní referent Dr. Jirák zuřil při hodině práva. To že je opovážlivost přejít konzistoř a ke všemu takový nedouk, z milosti jsem mu dal sufficientem a teď nás uvádí v nevážnost u c. k. úřadů... Tož jsem vzal konzistorní důtku a tergo napsal: Nezaslouženou výtku vracím, prose veledůstojného pana referenta, aby si přečetl z evangelia svatého Jana, kapitoly 18 verše 23. polovici druhou. A poslal konzistoři. Od té doby jsem měl pokoj. Konzistorní úředník Lafata, můj krajan, mi brzo ústně prozradil, že akt v konzistoři způsobil ohromnou legraci (měli všichni Jiráka už dost) a když někdo biskupovi můj zločin vyjevil, zase jednou po dlouhém čase prý se srdečně rozesmál se zvoláním: Je to kůže ten kaplan, ten Jiráka vyplatil! Jirák mlčel, ale nezapomenul.

Mrzelo mne, že upřímnou činnost faráře Ployhara konzistoř nijak neuznala. Stál o ni, jsa ještě z těch starých dobráčků, kterým ouřední pochvala lichotí. Mouřenín vykonal povinnost, mouřenín může odejít. Ployhar sloužil více sedě než stoje poslední mši svatou v kostelíčku svaté Trojice, hlava na hlavě až k silnici. Kde kdo přiběhl se s ním rozloučit. Poděkovali jsme mu srdečně za všechno, doprovodili na Homoli - odejel do Slap u Prahy, kde žil ještě šest let. Tamní pan farář mi jménem jeho častěji psával. Má vás rád, připisoval, často na vás srdečně vzpomíná i hospodyně. I já dosud na Ployhara, selského kněze z Mydlovar u Hluboké - jako na kněze bez protekce. Toho odstrčí každý. Měšťští, učitelští synkové v kněžském řádu dělají kariéry - často s prominutím zásluh.

Po panu faráři v prázdné budově bylo dot smutno. Šel-li jsem chodbou nebo do prvního poschodí, duněly kroky jako rány z děla. Mám sice sklon k samotářství, protože kdo světa nepotřebuje, je bohatší

než - svět; leč stálou osamělost ve faře, kam přichází lidí jako na pražský most úředně i neúředně, snáší kněz jen kratší dobu, nechce-li slyšet výčitky, že není nikdy doma. Vyjdi si na procházku, jistě kdosi zaklepá, chce-li křestní list. Nabídl jsem tedy na dobu administratury učiteli Františku Tůmovi byt ve faře - přestěhovali jsme se do farářova pokoje, staré místnosti, kde ve zdi nacházel se ještě nístěj od starodávného krbu, okna měla mříže jako v kriminále, ale sluníčko do ní skoro celý den svítilo. Dal jsem kantoru název Podruh, on mně Domácí pán a podle receptu Pan Ouškova musel se ke mně chovati uctivě. Dyť vás může, kdy zráčí vyhodit, hrozil správce Franckovi. Měli jsme se dobře, velmi dobře. Podruh brzo ztloustl jako kapr v blátě, neboť dobrosrdečné panímámy nám hostinskou stravu nadlepšovaly dary uzeného, vejslužkami ze zabijaček, chlebem atd. Jednou dočista zásobami pan Podruh zastavil celé okno u zadního pokojíčku, když ho v popolední siestě probouzely sluneční paprsky! A nelakotili jsme. Dostala za úklid kostelnice, děti její a nejvíce mistr Kadoch, kterému povážlivě přibývalo na objemu. Jen breberku pít nesměl, aspoň ne na zmatek své chundelaté palice. To by byl vyletěl z fary, kdež v kaplance ševcoval a za nepřítomného administrátora farářoval.

Jednou stará selka ze Zahrádky za Chýškou mi přinesla od dědouška Reichů - dvě jelenice. Kdysi je dostal od fořta pěkně vydělané za forování, věnoval mi je. Na bytelné kalhoty (tak pravil). Babka, vidouc na faře ševce, učitele, kněze, kousavě prohodila: „No, takovou sebranku tadle fara ještě neviděla!” Kantor se strožil, že kritičku vyhodí, leč při pohledu na kůže a plný košík míšeňských jablíček se přemohl a dočista jí uvařil čaj. Výborně uměl. Ale filuta babce se pomstil. Chtěla od cesty na velebném pánu nějaký svatý obrázek do modlících knížek, tak sv. Václava nebo Panenku Marii - Podruh se nabídnul, že vybere ze zásoby pro školní děti a vybral. Děkovala, za týden se matka přisypala zase a div ho nepoprala za ostudu, kterou jí způsobil. Vytáhne doma modlící knížky, chlubí se starému: tudle mám od velebníčka obrázek, podívej se, pěkný, ne? A starej se rozštěká smíchem - kantůrče jí ukázal obrázek, ale do knížek fortelně strčil ze starých karet - červenou desítku. Ta mu dala! Musela dostat opravdický svatý obrázek, jež si sama vybrala, do knížek vložila, aby jí ten huncfut podučitýlek zasejc nepodvedl. Učitel i mě šidil. Kuřák ukrutný, já skoro žádný, takový sváteční. Báníl celý den od procitnutí do usnutí. Světnice, dost nízká, brzy vypadala jako udírna. Jo, todle nejde, smíte kouřit jen odpoledne. Poslechl, ale vypožoroval jsem, když lehnu, on taky, že zpod peřiny se kouří. Darebák, fajčil, když myslil, že spím, i na posteli!

Po škole, jelikož osada neveliká, přicházela na mne dlouhá chvíle. I vzal jsem pušku a hajdy do lesů. Myslivecká krev z Jedraže (u švagra střílel i pes!) se ve mně ozvala. Otec Kepl mne zaučoval v lesnictví: jak se připravuje a sází kultura, jak se pozná dobře zralé nebo červivé dřevo, jak se měří nastojatě, poražené atd. Mnoho jsem pochytil, co se mi později dobře hodilo. Nimrod se ze mne nestal žádný. Spíše jsem se radoval, když zvěř po ráně uletěla, utekla. Největší nepřítel na světě - člověk. Všecko zabije, co může sníst. Také jemnostpán chýšecký Brůha se se mnou vadil, uslyšev, čeho se chytám. „To se na kněze nesluší!” Nesluší? Tož brzy po kázačce jsem strefil u Květuše zajíce a dvě koroptve. Donesl jsem je Anince do fary. Ta hlásí jemnostpánu: Podívají se, co nám velebníček přines! Děda kořist omrknul a vážně pověděl: „No, to můžeš střílet, když nám budeš nosti - to ti za zlé nebudu mít...”

Brůha, nadaná hlava, při svém stáří měl myšlenky jako pokrokář, docela jako revolucionář. Často svému kaplanu Maňousovi, mně, vykládal věci, pro které by ho měli dát do basy. Rád jsem k němu pospíchal, vždycky něco nového zprofitoval. Maňous za nějaký rok umřel na souchotiny: farář mi psal, že mu vystrojil pohřeb jako faráři! Co tím myslel, je mi dosud hádankou. Jaký je rozdíl mezi pohřbem faráře a kaplana? Na místo Toníčkovy dosedl Pepíček Přesličkářů z Růžené (Dr. Josef Dvořák), vykutálené zbožíčko. Jemnostpán ho poslouchal jako hodiny. Naposled jsem navštívil Patera Brůhu na kole. Užasl! To se knězi nesluší, někde se zabiješ! Vyprovážeje mne poručil si, abych mu tu čertovskou jízdu ukázal. Stalo se. Posad' mne na „d'áska". Posadil, vedli několik kroků, dole potom prohodil: Kdyby mně nebylo už šedesátosm let, hned bych si takového luciperakoupil: fajňácky se na něm jezdí.

Brůha nám mladým radíval moudře: „Když je ti dlouhá chvíle, tak si zvol nějakého koníčka. Můžeš sekát dříví, rýt v zahrádce, číst knihy, udělat index ku starým matrikám, třeba psát i do Čecha, každý duševní i tělesný výkon ti prospěje. V Petrovicích za mého mládí farář zdobejval kamení, balvany na polích, loukách, tím si svou i selskou půdu zvelebil. Roškot chodil na houby, sušil a rozdával dobročinným ústavům atd. Jen sport: hospody, holky, karty, toho se varuj. Toť d'áblova osidla, v nichž uvízl už přemnohý kněz. Jidáš pil, proto zradil Krista..."

Tento nový výklad Písma jsme dosud nenašli od žádného exegety, vyšel z hlavy chýšeckého jemnostána, osvětáře pod Perculí, kdež nedaleko Chýšky se ukrývali v pronásledování sedláci, jinoverci.

Myslivost mne bavila i proto, že hraběnka Kokořová, jež z daleké ciziny mne neznámého poctila svou důvěrou (posílala mi kupony, abych jí je proměnil) napsala Keplovi, co zastřelím, že si mohu vzít. Ještě že míváte trefujete, šklíbil se lesní, být to jemnostpán Lego (*Antonín Lego, 1839-1901, farář v Jesenici*) v Jesenici, to bych nad revírem splakal: za rok bych neměl ani nohu, ani perut' na polích. Náš „křováček z Borovíčka" srostl se svými lesy. Když mu dali sedláci porazit velký dub, zle špačkoval, když v parku kvůli pěšině měla padnout stará košatá lípa, vyjádřil se, kdo ji porazí, že je barbar. A zůstala. Když nezbedný kluk mu zlámal ze dvojice stromků při cyrilometodějském kříži před Mozolovem jeden, tak dlouho pátral, až vyšťáral, šel do stavení, před mámou mu nasekal, co se doň vešlo. Kepl se stromy cítil, dýchal, žil. Často usedal, poslouchaje jejich řeč v korunách, šum listí... Mnoho tajů přírody mi vysvětlil, i učeně, neboť měl slušnou knihovnu, v ní různé přírodopisy a Brehmův život zvířat etc.

Hraběnka náhle ohlásila den, kdy přijede. Starý farář, zneklidněný mi radil, abych ji uvítal, jak on činíval - v rochetě, jako v kostele před zámekem, aspergil podal, shromážděné pokropil: toť se ví, že paní hraběnce při beneventum i ruku políbil. A potom jste se s nimi modlil litanie ke Všem svatým? Jeje, což to jsem měl taky? Smutně jsem pohlížel na dobráčka: když církev o překot vyznamenává šlechtu, činíc jí všecko po vůli, proč by on farářiček neučinil, co si dáma nadiktovala?

Dosud jsem se zblízka na urozené pány důkladně nedíval. V mé domovině až na chudého Zádubského v Černěticích nejsou - na studiích houby jsem se o ně staral, Spaunové byli šlechta novopečená, spíše už buržoazie. Křesťanství přijalo dokazatelně římskou imperiální myšlenku. Když zmizelo samo imperium, nezmezili vůdcové, magnáti, kteří honem dali své syny na kněze, aby jako superiores s papežem dále řídili lidstvo. Aby jich církev zbavil, rozkázal papež Řehoř celibát. Staré zboží činí novou šlechtu - beze jmění urozenec zmůže málo.

Šlechta vyrůstá ve starých tradicích, jmění a vážnosti. Klukovi praví urození rodičové, co je a on věří, že má v sobě ušlechtilější (modrou!) krev, že je zde proto, aby lid, tj. neurození ho poslouchali, naň pracovali. Hledí pyšně na občánky a pochybuje, mají-li lidská práva. Hloupý lid se mu koří, ruce líbá. Promluví-li hrabě, všichni uctivě zmlknou - kdyby chvástal nesmysly, každý slyší moudro. Jejich ničemné velikášství se opírá o rodové jméno z XIII., XIV. století, o tituly, zásluhy předků, ne o vlastní práci a zásluhy. Tuto nespravedlnost musí budoucnost rozbít, kéž rozumně a ne ve prospěch kapitálu, židů! Urozenec bude vždycky věřit, i když si přídomek s erbem od zeměpána koupil, že on znamená něco extra, že má své špršlíky do nebe zaručené o Boha a v nebi dostane se mu též extra sedes. Tolik asi povědomosti jsem nasbíral o šlechtě. Šlechticem či ušlechtilým člověkem (šlechtným) platil u mne každý dobrý člověk, který se Boha bojí, rád pracuje, miluje bližního a činí dle své možnosti dobře. I chud'as může být - šlechticem, je-li šlechtného smýšlení, života, činů.

Proč bych se skláněl před hraběnkou, o níž jsem slyšel úžasně věci. I úředníci, snad z jejího rozkazu utiskovali pracující lid. Sháněli peníze pro ni každým způsobem. Denně platili dělníkům deset krejcarů! Ovšem za třicet si ukrad'. Je to dovolená restituce? Jinak nemůže žít? Příklad: starý Pešek stojí s pan Ouškem. „Prosím, jemnostpane, voni ráčili strhnout ze dní osmdesát krejcarů, proč?“

„Husy...“

„Jaké husy?“

„Husí osm na panském jeteli, máš osmdesát krejcarů pokuty...“

„Ale, prosím, to nebyly husy naše, my letos žádné nemáme, housata mámě pokapaly...“

„Tak - budeš je mít napřesrok!“ A osmdesát krejcarů chudáku ukrad', jiným podobně, aby mu v pokladně pro hraběnkou zbylo víc. Žádná anekdota, živá pravda. Ta zrovna řvala... V ratejně dvorské se tísnily čtyři rodiny čeledínů. Křídou měly své tály (díly) na zvostávání rozdělené na podlaze, plotnu společnou: čtrnáct lidí v jedné světnici. Přirozeno, že křiků, rvaček, dětí ženy nevycházely. V zámku zelo dvacet čtyři pokojů prázdnotou! Nikdo nevyprávěl, že by hraběnka podala žebráku almužnu, ani na pohořelé dosud krejcaru nepoukázala - a tu paní mám slavnostně vítat? Poč? Nešel jsem nikam, ač mne upozorňoval správce, řídící, židi Mendl i Fischel. Sotva přijela, přiběhl lokaj: „Máte jít hned do zámku k Její Osvícenosti.“

„Řekněte, že zítra přijdu v čas návštěv, dnes ne.“ Vyvalil na mne oči jako brejlovec a beze slova odešel. Druhý den rázem o půl dvanácté jsem vstoupil do velkého salonu. Paní seděla, před ní stáli tři páni. Lokaj hlásil: „Herr Pfarrer...“

Přistoupil jsem, uklonil se se slovy: „administrátor fary.“ Páni poodstoupili, hraběnka sedíc podává mi prsteny posetou ruku. Postiskl jsem.

„Ich hatte gehört, das Sie auf meine Pfarre nicht reflectieren wollen? Warum?“ (*Slyšela jsem, že se nechcete ucházet o mou faru. Proč?*) Povídám česky: „Konkurz dosud vypsán není.“ A tu dáma pěkně po česku: „Ach, to je něco jiného.“ Vstala, představila mně pány: Beck, Hribek, Hönig. O prvním se tvrdilo, že je její syn, druhý Hribek byl Chorvat poněmčelý, Hönig Němec, všichni tři malíři z Vídně. Hraběnka prý také maluje - Nevím, neviděl jsem ani později nějaké její dílo. Všichni tři malíři, mladí veselí páni; nejvíc se mi líbil Hribek.

Hraběnka věkem překročila již padesátku. Měla štíhlou, plnou postavu, dosud pěkný, nešminkovaný obličej, překrásné, ale chladné oči, nad jemně zdviženým nosánkem temný vlas, celé vystupování veliké dámy světového rázu. Opravdu tělesně pěkný zjev.

„Vy ´ste mě, velebníčku, ani nevítal,“ vyčítala.

„Odpusťte, paní hraběnko, nejsem přítelem slávy a frází. Na kaplanu vám nezáleží...“

„Kdož ví,“ řekla koketně. „A jak se vám daří?“

Pochválil jsem si, ale měla jundu, že teď už aspoň mám slušnější titul, dříve i úřady mně psali: Derzeit provisorisch angestellter Aushilfskaplan in Nadieggkau... (*Toho času provizorně jmenovaný výpomocný kaplan v Nadějkově.*) Teďa jako už přece skoro samostatný. Malířům můj vejkład se zamlouval, chtěli věděti, jak by je asi úřady překřtily... Ke dvanácté hodině jsem se rozloučil, odešel. Dohřálo mne, že hraběnka se přeptala na pana faráře jen tak mimochodem, možno-li s ním mluvit, a jak dlouho se v Nadějkově zdrží.

Právě jsem odložil lžíci oběda, když do fary veplula celá společnost. Rovně k panu faráři. Paní přinesla mu dárky, pomeranče, fíky, prý zrovna od pyramid. Usednuvši před ním, dlouho s ním srdečně rozmlouvala - litovala, že opouští Nadějkov. Ployhar vzpamatovav se, zase jí vyprávěl - se zájmem poslouchala. Malíři šli ke mně do kaplanky. Slovo vedl Beck, nejvíc o ohni a podpůrné akci: „Co by měla hraběnka dát?“

„Nejhorší už mají za sebou - dá-li, tedy stavební dříví na dostavby, povozy.“

„Mohl byste sepsat komu a kolik?“

„Mohu.“

Když odcházeli, pravila paní faráři: “Ich komme wieder bald. Vás, velebníčku, zvu na oběd v neděli ve dvě hodiny.”

„Osvícená paní, odpusťte, v ten čas máme zde obvyklé požehnání.“

„Tak přijďte, který den můžete, jen ráno vzkazte. Hönig chce malovat nějakou lesní partii.

Neukázal byste mu nějakou v mých lesích u Chlístova a jistě Čertovo břemeno nad Ounuzí?“

Vodil jsem potom skoro každé odpůldne malerečky po okolí. Nezklamal jsem se ve dvou. Kdo miluje přírodu, má dobré srdce. Někdy šla s námi i paní. Počínala si bez výstředností docela občansky, a když k nám přibíhaly děti, vlídně s nimi rozmlouvala a vidouc u rybníka Malejovského na některých chatrný úbor, slíbila a také koupila jim na šaty. Ovšem padla na pravé: Maniny a Šulce, cikáňata z Kaliště. Dali-li jim tatíci šaty ušítí, pochybuji, nikdy jsem nové na nich neviděl, tatíci asi látku propili. Večírků v zámku jsem se nezúčastňoval, výmluva se našla! Za nějaký čas po příjezdu hraběncině mi psal pan farář Zachar, abych se připravil na farní zkoušky, že hraběnka zajímavě psala biskupovi, aby mne určil do Nadějkova za faráře. Kdyby o bylo na Volyňsku, abych měl k otci blíž, anebo abych si ho mohl vzít k sobě - tady ne, děkuji, nebudu žádat. Jednou v neděli se přihrnul zámek do kostela. Nechodila nikdy. Kadoch div neomdlel. Ký div, za léta panská oratoř plavala v prachu. Hraběnka šla dolů do lavic, poslouchala kázání po zpívané mši svaté (náhodou si někdo přál), čekala na mne před kostelem. „Slyšela jsem, že dobře zpíváte a jelikož do parku je slyšet jen ztlumeně, přišla jsem za vámi - jindy neřicházím. Kdybyste, velebníčku, byl v mládí cvičil hlas, mohl z vás narost - barytonista.“ Vícekrát jsem ji v kostele

neuvěřel. Cvičit hlas! Jako bychom my kluci na pastvinách nezpívali! A zpěvák - nic pro nás. To je kluzký a nejistý chlebiček.

Tetičku přijel na zámek navštívit Eugen hrabě Vratislav z Koloděj u Týna nad Vltavou. Dělal si snad nároky na dědictví, vždyť tetička jedinou dceru soudě vydělala. Slušný a ne hloupý mládenec. Přišel i do fary, několikrát šel se mnou do lesů. Nic nevyzvídal, ale paní ano, o čem že jsme rozmlouvali.

„Nejvíc o zajících.“

„Ale, velebníčku, vy ´ste politicus. Děláte dobře.“

Vratislav se mi líbil, netajil se českým přesvědčením, mezi šlechtou avis sháněl zprávy o svém rodu a o Kotzech z Dobrše. O těch jsem mu později vypsál partie z farské pamětnice v Dobrši a i nález, že potomci hraběte Diviše Kotze se vystěhovali do Ruska, kdež žili ještě r. 1910. (Později vstoupil do státní služby, a když při sčítání lidu v Oberhollabrunnu zapsal obcovací řeč: česká, šikanovali ho, až služby nechal.)

Pravidelně v neděli odpoledne jsme s Tůmou jechali do Jistebnice k otci - krčmáři Sýkorovi, kdež se scházívala smetánka z města i okolí. Jeho žena vynikala všestrannou znalostí kuchyně a politiky. Opravdu. Měli jsme srdečnou švandu, když se hádala se známým padařovským sedlákem a novinářem Alfonsem Šťastným. Nejednou mu Dědkovi (tak ho jmenovala) dala důkladný alifer. Šťastný pravidelně třikrát za týden si přicházel pro obsáhlou poštu. Mluvilo se o něm, psalo, že je neznaboh. Ačkoli jsem s ním často rozmlouval, nikdy ano slovem o víru nezavádil, viděl jsem ho i se - modlit. Hubu měl zlou, na každého. Hospodář sám valný nebyl, ponecháváje starost ženě a dcerám; nevěděl ani, kolik kusů dobytka mu stojí ve stájích. Svými Selskými listy (noviny) probouzel sedláky, organizoval je stavovsky, a tím že nenáviděl Vídeň, nabyl neobyčejné oblíby mezi zemědělci. Říkali mu buditel lidu a prorok z Padařova. Polemika bohoslovců s ním k ničemu nevedla, chtěli ho udělat ateistou. Divím se, že i učený Dr. Lenz, profesor bohoslovecké fakulty, pod pseudonymem Brázda se k takovému boji se Šťastným propůjčoval. (*Antonín Lenz, 1829-1901, katolický kněz, pedagog, probošt vyšehradské kapituly, poslanec Českého zemského sněmu.*) (Averzi jeho od náboženství zavinil nešťastný kaplan Selibovský v Jistebnici, praecipius amans eius sororis.) U Sýkorů jsme někdy hrával karty, ferbla, nebo jednadvacet. Děkan Schuller, Katz žid - také katolický, kupec Veselý (*František Veselý, nar. 1858, kupec v Jistebnici 30*), přednosta stanice Vlček (*Lukáš Vlček, nar. 1845, přednosta stanice v Božejovicích*), někdy i já. Hrál jsem opatrně, štěstí mi dost přálo a tak mnohdykrát jsem si přivydělal na útratu svou i Podruhovu, ba i víc. V Nadějkově šlo zle o groš. Nejvíc dopalovala moje hra Šťastného: „Nechte toho, pojd'te rozmlouvat, ve vaší ruce ty čertovy listy ani vidět nemohu...“

Jisto, že jeden z kompaňonů fixloval. Když dával karty, vždy si dal vysoké a vhodné. Přesvědčiv se vícekrát, položím jednou karty a dím: „Pánové, kdybyste mne někdo uviděl hrát, můžete mně plivnout do očí. Dnes navždy přestávám.“ Divili se, chtěli vědět proč - nepověděl jsem.

Ten švindl puknul, až děkan prohrál o výročním trhu čtyři sta zlatých za prodané voly. Také přestal. Nejvíc se ze mne radoval Šťastný: „Nu, velebníčku, nejčko z vás už může něco bejt.“ Druhý mne pochválil Zenkl; ten mne pořád nutil do čtení, nosil knihy a plesal, když uviděl, že mám celého Palackého.

Do Nadějkova přicházely časté návštěvy pozorovat obnovu městečka, nejvíc Václav Poustka, jednoduchý, ale fortelný zednický mistr, pan stavitel z Miličina (*Josef Poustka, nar. 1845, zedník v Miličíně 238*). Lacino a dobře všechno akorát a festně stavěl. Těž kněží z okolí, můj švagr Houska z Jedraže, referoval o otci, sestřích. Tomu se zalíbilo nejvíc v lesích, střílel s Keplem, dobře si rozuměli: jen to nedovedl lesní pochopit, jak tento sedlák výborně střílí, zrovna jako čarostřelec. Z devatenácti ran devatenáct tref, to je co říct! O prázdninách procházeli turisté (tehdy přišli právě do módy vycházky do světa) - kněží i z Budějovic. Z těch několik mi radilo dělat konkurz, žádat o faru, farář zachar mi dočista napsal, že biskup by to rád viděl. Faru že jistě dostanu. Myslil jsem si své. Do zámku, kamž občas pozván, jen někdy jsem šel, přijížděli cizinci ze všech koutů a končin. Také nevítaní. Tak jedna selka, Marie Bohuslavová, od Vlašimi ku správci Brožovi, říkala mu strýčku, a měla obličej - hraběncin. Dobré, tiché stvoření. Sestra Brožova ji vychovala a vdala. Po ní přijel mlynář Karel Kohora, též od Vlašimi, snad od Zdislavic, statný, energický, fešný muž. Rovnou k hraběnce - u ní dle tvrzení domestiků (ach, jak s gustem roztrušovali řeči) se strhnul velký křik. Mlynář zašel i do fary. Ukazoval mi svůj křestní list z děkanství táborského, s pravou pečetí, s nečitelným podpisem, listina úplně fingovaná, neboť, jakž jsem později zjistil, v matrikách zápis scházal. „Jsem syn hraběncin, žaluji na uznání mateřství, nemohu nic zmoci, úřady jí jdou na ruku, že prý křestní list je padělaný. Vychovala mne jako moje sestry sestra správce Brože.“ (Druhá slula Julie Brožova, umřela v mládí. Otec Kohory a Bohuslavové byl hrabě z Neznášova Berchtold, otec Brožové baron Nádherný z Jistebnice.) „Dali mě na učení sladovnictví do Belgie, odtud jsem utekl: potom kdosi koupil mi živnost s mlýnem, chci se jmenovat Vratislav.“ Nepořídil nic; prý dostal nové peníze a potom mlčel. Podobné excesy hraběnkou vyhnaly zase do ciziny. Musel jsem narychlo domů k otci, a když jsem se vrátil, našel jsem na stole list zámecké paní. Pro náhlé zhoršení plicního kataru jede zpět do Káhiry, bude psát. Abych Nadějkov neopouštěl, že s panem biskupem všecko ujednáno. Přiložen biskupův dopis, ovšem německý. Pokornými slovy sděluje osvícené paní, že rád vyhoví jejímu přání, abych servatis servandis (zkouška!) se stal na jejím patronátu farářem. Přesvědčil se, že dobře působím, osada žádala (jednu petici jsem starostovi Dvořákovi zkonfiskoval), vikář doporučil. Kněz musí být (podle starého způsobu zvyků církevních a dobrých) aspoň tři léta v duchovní správě, než ho připustí k farní zkoušce, respektive konkurzu. Šlechtic se může stát i před vysvěcením (Fürstenberg v Olomouci), nebo hned po vysvěcení - biskupem. Kdo z obecných kněží chce dělat zkoušku před tříletou lhůtou, jako například já, musí prosit o dispens toho tříletí. Mám prosit. Nebudu; třeba, že patronka brzo z Egypta i Beck mne nabádali.

Kdo si oddechnul - pan správce Hüttner. Často jsem ku správcovům vešel, a tak k oběma přilnul, že jsem opravdu srdečně je nazýval: tatínku a maminko. Dobrotivá paní správcová se o mne starala jako o syna, vyprávěla o svých dětech v Korutanech, o druhém synu v Krakově; její stará služka Majoránka (sloužila jim v celku čtyřicet dvě léta) mazlivou řečí, kteréž neznám podobné, když mi donášela nějaké dobrotinky, třeba hodinu dovedla zabít líčením, co zase Borek (pejsek) zpropadenec ráčil milostpaní vyvést. Hüttner často zabouřil na hraběnkou. Měl proč. Navenek rozsévá líbezná úsměvy a v domácnosti sekýruje kdekoho. Jen fořt se jí nedá: před ním má špundus. Správce řídil hospodářství znamenitě, každý znalec a okolní rolníci uznávali, jen paní nikoli. Ovšem se jí nekořil a neotročil, což od každého subjektu

žádala. Hüttner také nehoroval o to, abych v Nadějkově zůstal: sám zakrátko dal výpověď. Nebožka hraběnka mi poukázala padesát zlatých z těch ročních sto zlatých farářů, abych si od ní na památku koupil zlatý řetízek. Je to jediný kousek mého zlatého pokladu. Na konkurz jsem nejel.

Po uplynutí výpisu k obsazení fary na domluvu kolodějského Vratislava podal žádost kněz - deficient Žlábek t. č. zámecký kaplan v Kolodějích, muž dobrý a milovník starého čtení - přistěhoval se a já 10. února roku 1893 (*pravděpodobně chyba v datu – následuje až za popisem požáru v dubnu 1893*) za slunného dne se rozloučil jsem se u sochy svatého Jana na cestě k Petříkovicům s učitelstvím, osadou. Hněvali se na mne, že od nich utíkám, děti s pláčem. Srdečně pohnut, nikoho pro mlhu v očích ze zástupu nevidá (i Antisemita prý bečel, jak mi potom napsal, což je u něj jedinečný zjev) nastoupil jsem jízdu do Miličína k panu farářovi Layerovi, převzít od něj lejstra uprázdněné fary v Šebířově, odkudž se přestěhoval. Vyprovázelo mě banderium až za Jistebnici, vedl je přítel Kofroň z Busínů. V Jistebnici mi pravil farář Schuller: “Dobře, že jdeš pryč! Osada sice výborná, pro tebe malá a se zámek bys měl soužení: to je herdekbaba.” Kofroň, posílen sládkem Kukačem (také Nadějkovák), na rozloučenou u dvora Ludvíkova držel mi řeč, div mi nevynadal. Rozmarný dopis jeho o jízdě banderia od pana Kukače zpět jsem dlouho shovával, jak že šli většinou domů při kobylách pěšky než rejtarsky - list ten každého rozveselil.

Vypsáno z knihy

František Teplý: Pout' mého života, vydala Univerzita Karlova v Praze, Filosofická fakulta, 2015
(poznámky pod čarou jsou kurzívou v závorkách v textu)